

pony express

Doktorat medicinskih znanosti

PIŠE:
PROF. DR. SC. IVAN DAMJANOV

U Sjevernoj Americi medicina se upisuje kao postdiplomski studij, nakon četiri godine studiranja na koledžu, pa se titula doktora medicine (MD) dobiva automatski. Sveukupno dodiplomsko školovanje medicinara traje, prema tome, osam godina. Kako se u Americi studij plaća, većina liječnika dospje do diplome s dugom od 150 do 250 tisuća dolara. Ovaj pozamašni dug mladi liječnici otplaćuju sljedećih desetak godina nakon završene specijalizacije, a ponekad i duže. Treba li se onda čuditi da nakon diplome američki liječnici izabiru specijalizaciju u područjima koja će im što prije omogućiti da otplate dugove i dostignu financijsku stabilnost? Slabije plaćene specijalnosti kao što su porodična medicina ili pedijatrija su manje poželjne i programi za ove struke teško dolaze do specijalizanata. Znanstvenu karijeru izabire svega 1% diplomiranih liječnika. Većinu bazičnih znanstvenika u Americi čine stoga ili stranci ili prirodoslovci t.j. biolozi, kemičari, fizičari itd., koji su nakon diplome na koledžu stekli doktorat znanosti. Od medicinara koji se odluče na tu karijeru u temeljnim znanostima se ne očekuje da naprave doktorat.

Čemu doktorati znanosti?

Za razliku od Amerikanaca, u brojnim zemljama Europe fakultetska akademska karijera se ne može zamisliti bez doktorata znanosti. Odgovor na pitanje 'čemu doktorati znanosti' je prema tome sasvim jasan: ako želite napredovati na akademskoj ljestvici, neizostavno morate napisati i obraniti doktorat. Teško je objektivno reći je li ovaj način obrazovanja diplomiranih liječnika stvarno potreban i koristan za unapređenje medicine. O tome bismo mogli raspravljati do sudnjeg dana. Sistem je uhodan, nitko se ne pita vrijedi li ili ne, pa čemu onda mijenjati nešto što postoji već skoro stotinu godina.

Među zemlje u kojima je doktorat znanosti preduvjet medicinarima za akademsko napredovanje spadaju i sve države nastale iz bivše Jugoslavije, uključujući tu i Hrvatsku. Put do doktorata nije standardiziran i varira od države do države, a koji put i unutar jedne države od jednog do drugog sveučilišta. Posljednjih se godina čine napor na standardizaciji doktorskih studija u području biomedicine kroz projekte poput Orpheusa (Organization of PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System). Na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, doktorat znanosti se može braniti ukoliko se zadovolje neki minimalni kriteriji. Od kandidata se zahtijeva da završi postdiplomski doktorski studij 'Biomedicina i zdravstvo' koji traje ukupno tri godine, te da objavi s mentorom kao koautorom barem tri članka vezana uz temu doktorata. U jednom od tih članaka kandidat mora biti prvi autor, a članak mora biti objavljen u časopisu koji je indeksiran u bazi podataka Current Contents (CC). Uz to kandidat mora objaviti i dodatna dva članka vezana uz doktorat, ali ti članci ne moraju biti na CC popisu časopisa.

Kriteriji za dobivanje doktorata su iskorak u pravom smjeru i odajem pri-

znanje kolegama koji su te kriterije uveli, ma koliko ti kriteriji bili relativno niski. Ohrabruje činjenica da se radi na tome da se kriteriji s vremenom postrože.

Primjer iz susjedne države

Dok sam razmišljao o kriterijima za stjecanje doktorata medicinskih znanosti, stigla mi je vijest da je ovog rujna u Zagrebu doktorirao Semir Vranić, mladi patolog iz Sarajeva. Semira sam upoznao prije nekoliko godina kad mi je bio rekao da će upisati postdiplomski studij u Zagrebu, jer misli da je to najbolji studij te vrste na našem govornom području. Odluka da se "uputi u svijet" radi izrade doktorata mi se učinila hvale vrijedna. Nakon što je ispolagao ispite u Zagrebu, Semir je dobio stipendiju od Internacionalne unije za borbu protiv raka (UICC) i Američkog društva za rak (ACS), te se na taj način uključio u rad laboratorija Zorana Gatalice u Omahi, država Nebraska, SAD, a povezoao se i sa znanstvenicima iz drugih laboratorija u Sjedinjenim državama, te nekim europskim državama (Slovenija, Portugal). Sve u svemu, Semir Vranić je do dana obrane svoga doktorata u Zagrebu u rujnu 2012. objavio dvadesetak radova, većinom u CC časopisima na engleskom jeziku. Zamolio sam ga da mi pošalje svoj životopis sa popisom radova. Gledajući listu, vidio sam da je prvi autor na preko deset radova. Drugim riječima, Semir je, poput njegovog zemljaka, rudara-udarnika Alije Sirotanovića (iz komunističkih dana moje mladosti) zadanu normu mnogostruko prebacio. Ne samo to, već je svima pokazao koji to žele čuti i vidjeti, da se kvota od jednog CC rada može kao od sale zadovoljiti i doktorat potkrijepti s nekoliko publikacija u svjetski priznatim časopisima.

Ja sam optimist i mislim da ljudi kao Semir ne bi smjeli biti izuzetak, te se nadam se da će njegovim putem poći i drugi, ne samo iz BiH već i iz ostalih republika našega okružja.